

HE TASTAT MOLTS FRUITS
DE L'ARBRE DE LA VIDA

Ventura Pons

comanegra

1. ELS FANTASMES EXECRABLES

Els set pecats capitals de la política cultural espanyola

El cinema ha estat la meua vida i la meua fal·lera de sempre. Malauradament, però, no puc deixar de parlar dels atacs i les bombes rebudes des del Ministeri de Cultura i l'Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuals (ICAA), perquè els que ens hi dediquem vivim en un estat de desconcert. El nostre estat és l'únic d'Europa que entén i que no entén, que valora i que no valora, que estima i que alhora odia el valor social i creatiu del cinema. Això provoca una situació d'esquizofrènia que pateixo en primera persona i que, en anglès, es podria definir com *a suitable case for treatment*. En català, en diríem un cas de bojos o de lirons, però potser encara em quedo curt.

Conec molt bé els raconets del poder de Madrid. He estat vicepresident primer de l'Acadèmia del Cinema Espanyol durant dos anys, de la qual vaig fugir cames ajudeu-me voluntàriament, perquè no suportava tanta caspa. Al llarg de dotze anys, també he estat conseller de la SGAE i membre del patronat de la Fundació Autor: un oasi en el qual vaig veure tota mena de coses i que es va truncar per una relliscada d'en Teddy Bautista, arran de les lluites internes, les ganivetades d'aquella casa i de molts grups empresarials que no volien pagar els drets d'autor. Vaig anunciar-li personalment la patacada en un dinar a La Ancha, al carrer Zorrilla, darrere el Congrés dels Diputats. Ni ell ni les vaques sagrades, els cineastes d'esquerres, la van veure venir. Perquè a Madrid qui paga mana, tant d'esquerres com de dretes, i muts i a la gàbia.

He dinat dues vegades amb els Aznar a la Moncloa. La primera havíem de parlar de cinema i, a taula, érem vuit o deu. Davant meu, hi havia l'Aznar i, a la seva esquerra, Ana Botella. A la seva dreta, per aquest ordre, hi havia Esperanza Aguirre —molt *dicharachera*, que ja coneixia de Cultura—, Rodrigo Rato —va ser el més simpàtic— i Mariano Rajoy, que era ministre de Cultura, tot i que no ho demostrava. En definitiva: D'Artacan i els tres mosqueeters. També hi havia en José María Otero —director general de l'ICAA—, el director d'aleshores de TVE, en Gerardo Herrero —un productor molt espavilat—, l'Alejandro Amenábar i l'Assumpta Serna, que s'hi havia colat amb la intenció de fer una pel·lícula sobre un rei andorrà.

Vam menjar uns pèssims canelons d'espínacs i un segon plat que no recordo, amb els mosqueters i tota la resta en silenci, embadalits davant D'Artacan, que explicava la dèria de com pensava fotre els portuguesos si posava vuitanta o noranta Cervantes al Brasil. Després d'una llarga estona, que se'm va fer realment eterna, jo vaig ser el primer a obrir la boca, amb bona educació, com tinc per costum:

—Perdone, presidente, he llegado en avión expresamente desde Barcelona, porque pensava que esta reunión era para hablar de cine. Los temas identitarios son otra cosa, que los catalanes conocemos bien y que merecen una reflexión más larga. No en una comida, que agradezco, con comentarios que, por cierto, no desearía que llegaran a oídos lisboetas. La verdad es que el cine está mal, pero vivimos en Europa, que es un mercado muy potente económicamente y mayor que el sudamericano. Nuestros vecinos naturales europeos lo hacen mucho mejor y podrían recibir y entender el cine de nuestras culturas de una forma natural, más próxima... En fin: ¿hay planes para la expansión en Europa de nuestro cine?

D'Artacan s'anava posant cada vegada més vermell i els mosqueters, allà, impàvids. Quina n'havia dit!

—Y, por más patadas que me den por debajo de la mesa, supongo que, si me ha invitado, es porque mi opinión le debe interesar.

Durant el dinar, que va durar un pim-pam, ningú va dir res, molt a la madrilenya. El matrimoni Aznar em va acompanyar fins a la sortida, un a cada costat, i molt amablement em van oferir un cotxe oficial per dur-me a Barajas, però jo tornava al centre amb en José María Otero. El nas que he heretat de ma mare ensumava alguna cosa i, amb el temps, he vist clarament que estava davant de quatre bandarres que acabarien arruïnant i embutxacant-se la gallina dels ous d'or de la part de la península que consideren seva, nosaltres inclosos, evidentment.

La segona vegada que vam dinar va ser per mor de la visita d'Estat del president de la República Dominicana. Ell havia insistit demanant la meua presència, suposo que l'Arturo Rodríguez —a qui dedico un capítol— o l'ambaixada d'Espanya a l'illa del Carib hi tenien alguna cosa a veure, ja que era l'època de l'ambaixadora Figa de Palamós, que m'havia ofert un tec al seu jardí. Érem uns vuitanta o noranta convidats. Jo estava al costat d'en Raphael i la Natalia Figueroa, que no em van dir res, tot i que la gent parla bé d'ella. Els Aznar van arribar a la sala i D'Artacan, molt vermell, com el dimoni gros d'*Els Pastorets*, em va dedicar un somriure i para de comptar. Ara deu trinar mentre organitza un partit encara més d'extrema dreta, que sembla que és

el que es porta, com si no en tingués prou amb l'escàndol internacional de Rajoy i companyia.

Acabo de llegir un text sobre Aznar del gran Pepe Rubianes i en copio algunes frases: «A ese hombre la cara lo traiciona. En cuanto habla sin papeles, le sale el fascista redomado y la caga soberanamente en todo lo que toca. Le traiciona el alma. Es feo de cojones. Pero feo-feo. De una fealdad total, producto de un alma —¿la tiene?— miserable y mezquina que le aflora sobre todo cuando ríe: se le pone cara de hiena-conejo. ¡Echa para atrás! No es una risa, es un dolor. No hay solución para esa fealdad. A veces, ser feo es hermoso. Piensen en Quasimodo o Cyrano, se es hermoso porque hay una gran alma que arropa. ¡Pero a este hombre el “arrope” le resulta horrible! ¿Qué hay tras ese bigote desvaído, de monigote, tras esa boca semioculta de mentón reducido y esa faz mal ajustada apuntalada por una raya de peinado antiguo pijohortera? ¿La mala leche de ese muro de castellano rancio y reaccionario? ¿Y sus ridículos ademanes? Jamás un gesto natural, jamás nada espontáneo: un monigote teledirigido. Ni el peor de los actores es capaz de hacerlo tan mal. ¿Y esa voz? No hay un puto tono. Todo es monocorde hasta el aburrimiento más supino y exasperante. Provoca bostezos mastodónticos a los de su propio partido, que se vuelven locos con posturas para que no se les note. ¡Pueden caer fulminados a la velocidad del rayo y hundidos en la más cruel de las miserias vitales por siempre jamás y amén!». Si en Pepe hagués assistit a aquells dos dinars, encara hauríem rigut més: era genial.

També he de dir que vaig aguantar quatre hores assegut al costat de Rajoy als segons Goya del meu mandat. Amb l'Aitana Sánchez-Gijón ens els havíem repartit a la mateixa filera: ella, el príncep Felip, diria que abans de conèixer la Letizia; a mi em va tocar Rajoy, incomprendiblement encara ministre de Cultura. A la meva esquerra, hi havia en Narcís, que intentava generar una conversa una mica interessant davant d'aquella estàtua de sal impertèrrita, que no va respondre a res. Van ser quatre hores perdudes i, això sí, Rajoy va demostrar un gran domini de com no moure ni una parpella. Després em van dir que hagués hagut de parlar-li d'esports, que és l'únic que el motiva, però jo no en sé gens i estàvem en un acte de cinema patri.

Darrerament l'havia vist a la tele amb cara de cagarrines o de mal de panxa des del seu escó del Congrés dels Diputats, al costat de la Soraya: no l'emperadriu de l'Iran, sinó la darrera vicepresidenta, de galtes grassonetes, malèvolament coneguda com a *Miss Piggy*. Com a home de cinema que soc, m'interessen les mirades: una mirada val més que cent paraules, així que

gaudia traient el so de la televisió i veient als ulls de tots dos que «España se hunde». Ja veurem què passarà, però, amb la que els està caient al damunt, potser sí que soc una mica profeta.

Dels altres Goya que em va tocar patir a Barcelona, herència mig enverinada d'en José Luis Borau —a qui vaig acompanyar al seu acte d'ingrés a la Real Academia de la Lengua Española, que és un ritual ben curiós— i de la Rosa Vergés, val més que no en parli gaire. La monòtona gala que va dirigir la Roseta i que va presentar l'almodovariana Antonia San Juan va fer figa: com que no es va endur els primers premis, ja que estava nominada al d'actriu secundària, es va enfonsar i la nit va fer llufa per tots els costats. Vaig sortir amb l'Aitana a donar un premi a en «Pedroooo!», que ara, des d'allò dels Papers de Panamà, està molt amagat. Em va semblar un tipus fantàstic, quan el vaig conèixer, però ni tan sols això va fer que s'aixequés la nit. N'hi havia que encara remugaven per haver de viatjar a les províncies, però m'agradaria saber quants diners va costar tot plegat als barcelonins. Es tracta d'un secret d'Estat que mai vaig aconseguir arrancar de ningú i, un cop mort en Teddy Villalba —que controlava amb caspa i mà de ferro l'Acadèmia Espanyola del Cinema—, serà més difícil de rescatar que els de la tomba de Tutankamon.

També n'hi ha un altre, de secret d'Estat: el de l'actitud de la junta de l'Acadèmia Espanyola del Cinema sobre la proposta d'adhesió a l'European Film Academy (EFA), que havíem negociat l'Aitana i jo a Canes amb la Marion Döring i l'Humbert Balsam, gran productor i amic que va posar fi a la seva vida el 2005. A la Berlinale vaig assistir a un homenatge que l'EFA li va organitzar i tots estàvem molt trasbalsats, ja que pocs dies abans havia anunciat a Moscou que faria una bestiesa. Recordo veure la humanitat per primer cop en un Wim Wenders destrossat. Al final, la junta de l'Acadèmia Espanyola del Cinema —que en aquell moment era més castissa que mai— va fer vessar la gota de la meva paciència i vaig dir adeu i sort al palauet del carrer Zurbano, al costat de la seu del PP del carrer Gènova de Madrid. La Sardà també se'n va anar, sense dir-m'ho, i a tots dos ens hi han fet homenatges un cop fora.

Tot això era només una introducció, perquè el que sí que puc detallar són els disbarats i les bandarrades que he patit i que demostren que a la catòlica i apostòlica capital del *reino* tot és possible. Ho faré com si narrés els set pecats capitals, segons la llei de Déu, perquè em sembla que hi tinc l'obligació

moral. Déu ja els perdonarà, però aquí a la Terra val més que preparem un refugi, perquè les bombes van de debò: vull explicar, sense embuts, com les pela molta gent. Als granaders els poso amb les seves inicials, perquè no vull perdre més el temps.

PRIMER PECAT CAPITAL (PSOE/ICAA)
Amor idiota i Animals ferits

Vaig conèixer l'Ignasi Guardans Cambó, un dels nets d'en Cambó, al Congrés de Diputats, durant una intervenció que em va tocar fer davant la Comissió de Cultura. Ell hi era en representació de Convergència, però la veritat és que vaig trobar més complicitat amb la portaveu del PP, la Beatriz Rodríguez-Salmones, que va estar mitja hora parlant d'*Anita no perd el tren*. En aquella època ens vam veure força per Madrid i, molt amatent, vaig veure que no ensumava rapè sinó poder. Em va fer còmplice de les múltiples aventures amoroses que arrossegava amb no sé quantes dones i a mi, que m'agrada la privacitat, la seva vida de bragueta m'interessava tant com anar a passar el rosari a la catedral de l'Almudena, on mai no hi he posat els peus. Es diu que el seu avi matern, en Cambó, gaudia d'uns refinaments eròtics certament curiosos i que a Buenos Aires explicava a tothom com fornicar pausadament sobre un matalàs de fulles de roses, un comportament que no va heretar el net, que era més aviat un personatge barroer i prepotent.

Convergència va enviar l'IGC de cap de llista a Brussel·les i, un dia, em va trucar al mòbil, mentre jo em trobava a Nova York passejant per Central Park South amb en David Leavitt, de camí a la trobada sobre cinema i literatura de Harvard que organitzava en Brad Epps. M'oferia que li fes d'assessor al Parlament europeu.

—Vint mil euros mensuals, lliures d'impostos! No t'ho deixis perdre! Vint mil, pasta gansa!

Va insistir durant més de mitja hora, que a mi se'm va fer eterna. No parava de garlar i garlar de diners des de l'altre costat de l'oceà, i a compte meu, per cert.

—Moltes gràcies, IGC. No barregem les coses: a tu t'agrada la política i a mi el cinema. Et desitjo sort, però a mi no m'interessa. Moltes gràcies.

En una altra ocasió, ens vam trobar a l'aeroport de Bordeus i em va explicar que no era segur que seguís al seu lloc a Brussel·les. Ell feia escala amb una colla d'eurodiputats catalans, com la Maria Badia i en Raimon Obiols;

jo tornava baldat del passí de *Barcelona (un mapa)* a l'òpera de Nantes i quasi no podia ni caminar.

—I què faràs?

—Doncs buscar-me feina en algun lloc de l'administració, que és el que he fet sempre.

Més endavant em van arribar notícies de l'esbrancada monumental que va tenir amb el seu cap de files quan se'l va treure de sobre. Es veu que l'àngel de la guarda Mas li va veure el llautó i el va enviar a can Pistras enmig d'una *soirée* de llamps i trons que va resultar certament turmentosa. Jo no hi era i no la puc explicar...

Doncs bé: l'IGC va aparèixer per art de *birlibirloque* com a director general de l'ICAA, nomenat per Ángeles González-Sinde com el seu gran home de confiança per al cinema, sense saber el mal bitxo que s'emportava. Era l'època de Zapatero, aquell del «respetaré todo lo que salga de...». El *mandamás* de León podria haver estalviat saliva, perquè aviat es va ennuegar, com va veure tothom.

Jo coneixia molt bé el despatx de l'IGC, perquè vaig ser assessor de diferents directors generals i a alguns els vaig treure d'embolics innecessaris que s'haguessin estalviat llegint bé el BOE, com l'Enrique Balmaseda. D'allà en va sortir la condecoració reial de Joan Carles I que vaig rebre anys després a Cadis durant el govern d'Aznar, acompanyat de la meva germana. He de dir que la Medalla d'Or dels Borbons és de llautó, més falsa que un duro sevillà.

El dia que presentàvem *A la deriva* a Madrid, em trobava al vestíbul del Palafox atenent els convidats, en companyia d'en Fernando Lara i en José María Otero, els dos directors generals que havien precedit l'IGC a l'ICAA. Acabava de llegir esparverat a *Moncloa informa* el text de l'ordre de la nova reglamentació de cinema que l'IGC havia desenvolupat, que s'aprovaria el divendres següent i que sortiria publicat al BOE l'endemà. Bàsicament es tractava de la destrucció total del cinema petit, i d'una manera especial del català, sense atendre a la paraula que havia donat als productors catalans i modificant de dalt a baix la seva intervenció al Senat de la setmana anterior. Aleshores va arribar l'IGC i es va produir l'escena següent, que en Lara i l'Otero poden testimoniar:

—Què fas, IGC?

—Bé, bé, he, he...

—Va de debò l'ordre que acabo de llegir? Vigila, que et carregaràs la professió!

—Jo ja sé què he de fer! Què m'has de dir a mi?

—Acabes d'arribar i el que has de fer és parlar amb la gent. Sisplau, parla amb la professió.

—A mi ningú m'ha d'ensenyar res!

—La teva normativa és letal.

Resulta que l'ordre ha suposat el tancament de quasi un vuitanta per cent d'empreses i un esfondrament de la feina que patim tota la professió.

—Costa de creure que la mateixa persona que al Senat es va comprometre amb els productors sigui l'autor de l'ordre del Consell de Ministres del proper divendres...

—Jo ja sé què he de fer. Ningú m'ha de dir res!

—Parla i escolta el sector, això és el que es fa arreu.

—Mai!

—Parlar és bo. Vens de Brussel·les i desconeixes el sector.

—Què m'has de dir tu a mi?

—Jugues amb el pa de la gent. Espero que no ho facis mai amb el meu!

De debò que la ministra no en tenia ni idea de quin ruc egòlatra demencial s'havia posat a dins? Doncs al cap de quinze dies vaig rebre, instada per l'ICAA i, per tant, per l'IGC, una inspecció *casual* de la Inspecció General de l'Administració de l'Estat (IGAE), pocs dies abans que prescrivís el termini per revisar el cost ja auditat i acceptat des de feia uns quants anys per a dues produccions: *Amor idiota* i *Animals ferits*.

Va ser l'any de la meua vida que m'ho vaig passar pitjor. Qui hagi patit una inspecció d'aquestes sabrà que no són les de l'Agència Tributària, sinó les de l'òrgan superior del Ministeri d'Hisenda. Vam enviar a Madrid dues caixes immenses, que encara guardo, que corresponien a trenta-quatre dels meus arxius de documents, amb tot el que ens demanaven. Tot fotocopiats, evidentment, no fos cas que perdessin els originals. Un turment de pape-ram, de bancs, de comptes, de cadenes de drets, de contractes, fins i tot de documents que havíem lliurat a l'Agència Tributària en disquet i que, en negar-los a Barcelona, vaig haver de recórrer a la molt amable defensora del contribuent per lliurar-los al mateix ministeri. La fotocopiadora treia fum i va acabar petant, en vam haver de comprar una de nova. La Mercè Carrero, la meua comptable, no va acabar boja de miracle, i el meu ajudant d'aleshores tampoc podia més. L'assessora fiscal i el gabinet d'en Modesto Llopis, el meu advocat, ho rebien tot mastegat, com havia de ser, però era una feïnada monumental per a tots.

Un vespre, quan ja feia deu mesos que havíem enviat tots els papers nous que ens demanaven, vaig anar a Madrid, perquè coincidia que donaven la

Medalla d'Or de l'Acadèmia a la Rosa Maria Sardà i l'endemà a les onze tenia una reunió a l'SGAE. Em vaig trobar la ministra Sinde i el nou director general, en Carlos Cuadros, que acabava de nomenar en substitució de l'IGC. Em van demanar d'anar a la presa de possessió, un acte de deu minuts a les deu del matí, segons em van dir. Jo anava bé de temps, així que vaig anar cap al Ministeri.

En arribar, vaig parlar amb la sotsdirectora, la Charo Albuquerque, l'encarregada de les relacions amb Europa i la dona que ha aconseguit més diners d'Euroimages per als productors espanyols. Quan l'IGC em va clissar, va irrompre des d'un racó amb els ulls vermells de foc i de ràbia, talment com les fures de l'infern. Estava suant sang, com era d'esperar, perquè no ensumava el poder del rapè ni de CDC ni del PSOE: l'havien enganxat i el feien fora. En mi va trobar la víctima propiciatòria i, amb una ràbia que acollonava, em va etzibar en català, perquè no l'entenguessin:

—He acabat amb tu, no te'n sortiràs ni amb mig milió d'euros! Enfonsar-te i destrossar-te és el plaer més gran de la meua vida!

La Charo em va haver d'estirar i treure al carrer, jo estava com una ànima sense pena. Tot i que ella fos de Valladolid, ho havia entès perfectament. Em va dur en un cafetó del carrer Barquillo, no es podia creure el que acabava de sentir de la boca de l'IGC. Jo era incapaç de dir res, al·lucinava com un marcià. La Charo em va explicar el pitjor d'ell: com s'havia carregat l'ICAA i tot el personal que n'havia fugit. Per exemple, la Beatriz de Armas, una funcionària molt íntegra i sotsdirectora de producció, havia demanat el trasllat a un altre ministeri, perquè l'IGC la volia obligar a firmar uns documents absolutament il·legals. L'IGC s'havia tret la màscara i li havia sortit un *ordeno y mando* de categoria triple A. Després em van explicar que, mentre jo sortia mig zombi del Ministeri, l'IGC va riure's a la cara dels distribuïdors madrilenys.

—Ya veréis lo que os he dejado. ¡Os vais a acordar de mí!

Ja veieu quin llinatge de gegants ha deixat el gran pròcer mort a Buenos Aires. Tarradellas explicava que per Saint-Martin-le-Beau van desfilar-hi tota mena de personatges, però, tot i la diversitat, es produïa una significativa unanimitat a l'hora de parlar malament de Ramon Guardans, el pare de l'IGC.

Quan vaig arribar a l'SGAE, amb cara de difunt en vida, en Teddy Bautista em va fer entrar al seu despatx i li vaig explicar la situació. Ell va trucar a la ministra Sinde.

—El día que vi cómo IGC era capaz de actuar así con un profesional como Ventura, decidí echarlo.

—¿Puedes repetírselo? Lo tengo a mi lado.

Em va posar el telèfon a l'orella, m'ho va repetir i no vaig ser capaç de dir res. Finalment, després d'un any de furgar i furgar documents per valor de quasi tres milions i mig d'euros, la inspecció va dictaminar que l'ICAA dirigida per l'IGC no havia fet bé la feina. Van haver de canviar l'acta de quatre o cinc anys enrere i ells, els denunciants, van reclamar-nos el retorn de 300.000 euros més interessos, perquè l'IGC havia descobert un conflicte del legislador entre la llei de cinema i la llei general de subvencions. Però en Llopis, el meu advocat va desmuntar la bajanada legal i vam anar a parlar amb en Carlos Cuadros, el nou director general de l'ICAA. Abans que nosaltres poguéssim dir res, va exclamar:

—No te preocupes, Ventura, tú estás limpio. Esto es de IGC y no tiene razón.

—No deseo que nadie pase el calvario que llevo yo desde hace un año, solo quiero el mismo trato que los demás.

Tal dit, tal fet. L'expedient va acabar en un calaix i va prescriure al cap d'un temps, que és la manera d'arreglar les coses quan l'administració s'equivoca. Al cap d'un any, em vaig trobar amb l'Angelina, la Sinde, ja exministra, al Festival de Bogotà i ni vaig voler recordar-li el tema, que ja estava tancat.

Amb el retorn del PP al poder, la demència persecutòria de dues directores generals de l'ICAA, Susana de la Sierra i Lorena González, sota les ordres del secretari d'Estat de Cultura, José María Lasalle, que aleshores estava casat amb la diputada socialista Meritxell Batet, va anar en augment progressiu. Tot plegat amb el vistiplau del ministre José Ignacio Wert —que, com a ambaixador a París, gastava 750.000 euros en el jardí— i del següent, Íñigo Méndez de Vigo, baró de Claret, fill de militar franquista i emparentat amb famílies nobles de *la villa y corte*.

Cada 6 de gener em trobava JML als Premis Nadal d'en Lara al Ritz i em feia un munt d'abraçades.

—¡Hombre, Ventura, nuestro gran cineasta!

El 2015, tip de tanta comèdia, li vaig dir a un gran actor, amb qui acostumàvem a compartir taula per Nadal:

—Si torna a abraçar-me, li etzibaré: «Hombre, JML, ¿este abrazo es del oso o del madroño?».

Per sort, aquella vegada no vam creuar les mirades. Hauria estat millor parlar de l'abraçada del Judes, però no se'm va acudir. Als Premis Nadal d'en Lara no hi he tornat, perquè la pretesa qualitat del cava d'en Gaspart em va produir una ressaca d'aquelles traïdores. L'endemà em va tocar preparar el projecte de *Cola, Colita, Colassa* amb un mareig que em va durar

vint-i-quatre hores, davant l'estupefacció del meu ajudant... però els temps de les convocatòries cal complir-los sense demora.

SEGON PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

Mil cretins

Intentaré resumir el calvari del sacrifici: el Gòlgota bíblic, un nom que prové de les roques en forma de calavera que hi ha en un costat del turó de Jerusalem. En aquest cas, situem l'escena a Madrid.

Tornava ben content del congrés que m'havia dedicat la Universitat de Denver quan vaig veure que l'ICAA havia canviat, d'amagat de la meva productora, el certificat d'espectadors de *Mil cretins* que ens havia lliurat feia uns mesos. Havien escrit a cinemes petits durant l'estiu, que no van arribar a respondre, i fins i tot havien contactat amb altres cinemes a través d'adreces errònies. Així que, sense comunicar-ho, l'ICAA va fer un nou certificat en substitució de l'original i que, per a nosaltres, comportava la pèrdua de l'ajut, per valor d'uns 500.000 euros. Ens ho van notificar per correu certificat i, quan vaig tornar de Denver, em vaig trobar el sarau: només quedaven cinc dies per presentar al·legacions.

Vaig escriure ràpidament a SDLS, la primera directora general de l'ICAA del PP, i em va citar al seu despatx un dilluns 22 d'octubre. Vaig agafar l'AVE i m'hi vaig presentar. Va estar tota una hora «Ventura por aquí», «Ventura por allá», que si «tan importante», que si «preséntalo bien» i mil coses més sucoses que complementen un personatge amb pinta de mosqueta morta que ensumo de moltes cares. Li vaig explicar que les nostres al·legacions sortirien per correu administratiu des de Barcelona al cap de dos dies, és a dir, el 24. Però quan ja m'acomiadava, abans dels dos petons, em va deixar anar:

—Aquí hay otra cosa tuya.

—¿Cuál?

—Del IGAE, que no pagaste.

—Está prescrito, mujer.

—Ya lo sé, pero alguna responsabilidad penal tendrá mi predecesor, el director general del PSOE.

Vaig ser més ràpid que de costum, perquè normalment les coses les penso i em surten millor l'endemà.

—¿Eres creyente?

—Claro.

—La Biblia dice que la perfección no es de este mundo. Y el dios de Trueba, Billy Wilder, acaba *Con faldas y a lo loco* con «Nadie es perfecto».

—Quizá interesará a la Fiscalía.

—No me gustaría oír que tu sucesor dijera eso de ti. *Errare humanum est!*

Després d'aquesta conversa, vaig tornar a Barcelona i el dia 26 vam rebre un correu certificat de vint-i-tres fulls signat per ella mateixa, amb data del dia 23, on es denegaven les al·legacions que, com li havia dit, van sortir de Barcelona el 24. En definitiva: m'hauria pogut estalviar el viatge del dia 22, devia tenir tota la paperassa al calaix, mentre m'enredava amb la seva xerrameca de mosqueta morta i l'acariciava, com la Cruel·la de Vil, famosa entre els dolents més malvats de la literatura i del cinema.

El meu advocat va haver d'anar al Ministeri i va estar quatre hores dret revisant la documentació, ni tan sols una cadira per seure li van donar. Vam presentar un recurs a l'Audiència Nacional i el jutge ens va donar la raó per segona vegada, fins i tot vam demanar un aclariment perquè no hi hagués cap dubte de la nostra correcta actuació. Estàvem salvats, doncs? No.

JML, el secretari d'Estat de Cultura de les abraçades al Ritz, va ordenar a l'advocat general de l'Estat que actués, no contra nosaltres sinó contra la decisió del jutge que ens havia donat la raó. Un any després, la sala de l'Audiència Nacional va dictaminar que el jutge tenia raó, però que l'advocat de l'Estat també en tenia en dos temes menors de procediment, de manera que va ordenar que el jutge ho tornés al Ministeri per començar de nou l'expedient. El Ministeri no va complir i l'expedient va prescriure, per això havien de pagar, com havia sentenciat el primer jutge. Així els ho vam notificar, adjuntant-hi tot l'expedient, no fos cas que l'haguessin perdut, però no ens van respondre i vam haver d'anar al jutjat contenciós administratiu número 14. Ens van tornar a enviar l'advocat de l'Estat, que, sense llegir-ho, va copiar els mateixos arguments de l'ICAA que ja havia tomat el primer jutge de l'Audiència Nacional. Ens ho van rebutjar a la sala de l'Audiència Nacional i al Suprem, però vam tenir la precaució d'interposar un recurs contenciós contra aquesta segona resolució que la nova jutgessa va desestimar, entenent, sense tenir en compte cap de les nostres al·legacions, que la segona resolució era correcta. Contra aquesta segona sentència vam interposar un recurs d'apel·lació, que està pendent de sentència. Ara, sis anys més tard, Déu dirà si haurem d'anar a Estrasburg, perquè l'Estat compleixi les seves lleis: ens deuen 500.000 euros!

TERCER PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

Any de Gràcia

L'any 2011 havia rodat *Any de Gràcia* i, el 2013, alguns cinemes em van fer arribar un arravatament irat de campanades que presagiaven un bis ministerial en la pràctica del canvi del certificat d'espectadors, que nosaltres ja teníem signat per l'ICAA. Em vaig mobilitzar, tot demanant i comprovant els certificats de tothom: de la SGAE, dels cinemes, del distribuïdor... perquè tanta pudor no ensumava bé. L'ICAA, però, ens va pagar la subvenció. Estàvem salvats? Doncs no.

L'any 2015, dos anys més tard, LG —la nova directora general, perquè SDLS havia marxat amb grans aplaudiments d'*El País* i d'altra premsa— va desenterrar les urpes o la destrala de guerra i va enviar-nos novament una inspecció per controlar els espectadors de la pel·lícula, que el mateix ICAA ja havia revisat i certificat el febrer del 2013. Després de respondre diferents requeriments, el 18 de juliol del 2016 —suposo que per commemorar l'aixecament militar de Franco—, l'IGAE va dictar una resolució demanant a l'ICAA que ens fes retornar 415.100 euros, ja que ens faltaven 2.300 espectadors en un enèsim recompte, quan ja tenien per triplicat les declaracions, els extractes dels comptes corrents dels cinemes, dels bancs i del distribuïdor. Sí, la perversa ordre inventada per l'IGC/PSOE encara està en vigor. El meu advocat va fer una al·legació de trenta-quatre planes detalladíssimes que s'havia de presentar en ple mes d'agost del 2016 per «vulneración del derecho fundamental de defensa y contradicción, falta de competencia funcional del IGAE», ja que la meua productora «no había tenido la oportunidad de ser oída o de proponer y practicar prueba para defenderse».

El 2017 van arribar-me dues querelles criminals. Sí, dues: una de personal i l'altra contra la productora. Ràpidament, vaig demanar un crèdit al banc de 500.000 euros per pagar i aturar l'assumepte, mentre reclamàvem els diners *ipso facto* a l'Audiència Nacional. Però hi havia un segon front obert, perquè les querelles van anar a parar a un jutjat ben curiós de Barcelona. A mi em defensava el gran Cristóbal Martell i a la productora la defensava en Modesto Llopis. Ens hi vam presentar: el fiscal era un jovenet de trenta anys que es va passar mitja hora discutint sobre lleis i volent donar lliçons a en Martell i a en Llopis, davant d'una jutgessa que feia cara de no entendre res. Jo vaig respondre sí o no al que em preguntaven i vaig sortir. Al cap de mitja hora, van arribar en Cristóbal i en Modesto fent escarafalls de mitja hora més de discussions amb l'espavilat del fiscal i la jutgessa que no entenia res. El millor

és que el fiscal va convèncer la jutgessa que, com a administrador únic de la productora, jo no tenia dret a nomenar el meu defensor pel fet d'estar també querellat. Vam haver de recórrer i finalment ho hem guanyat: en Llopis pot seguir defensant la productora.

Què passarà? Doncs no ho sé. A diferència del segon pecat que he explicat, aquesta vegada els diners eren al nostre banc i servien per donar feina a la gent, fer pel·lícules i seguir endavant. En canvi, quan ens tornaran la fiança dels 500.000 euros? Cobrar ràpid, pagar com més tard millor: la història es repeteix.

Tot això va començar mentre LG es va destapar la cara al Festival Internacional de Cinema de Guadalajara, el març del 2016, davant la mirada atònita de l'ambaixador. LG formava i quadrava els productors espanyols queixosos: «Los trapos sucios se lavan en casa», «Aquí no habla nadie, porque lo digo yo», que és la versió del «Todo el mundo al suelo», tan cara a la capital.

En Llopis va presentar un nou escrit de cinquanta planes al jutjat, amb un expedient adjunt de més de dues-centes planes: un calvari que encara arrosseguem. Mentrestant, *Any de Gràcia* segueix una carrerassa de festivals —Nova York, Guadalajara, Seattle, Bogotà, Santo Domingo, Seül, Cluj-Napoca, Montpeller, Alexandria, Puerto Rico, Festroia, Caracas, Sao Paulo, Quito, l'Havana, Ciutat de Mèxic— i continua recollint premis amb presència diplomàtica: el Gloria Award a Chicago, el Galway Hooker Award a Irlanda o el Premi Sant Jordi a Barcelona, que me'l va recollir la Sardà, perquè em vaig quedar a la Universitat de Boston fent una *masterclass*.

QUART PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

Ignasi M.

L'ICAA va decidir que no hi havia guionista ni director ni productor d'*Ignasi M.* —es pensava que l'havia fet un extraterrestre? —, a partir de l'auditoria del cost de Pleta Auditors, que ho justificava fefaentment alhora que rebaixava el percentatge de costos de l'empresa. Novament vam presentar al·legacions i un altre cop vam haver d'anar a l'Audiència Nacional. El jutge ens va donar la raó i JML va enviar les tropes d'advocats de l'Estat contra la decisió del jutge a favor nostre, de manera que la sala de l'Audiència Nacional va canviar de parer i ho va tombar. Nosaltres anirem a cal Suprem o cap a on sigui.

Paral·lelament, la Filmoteca del Ministeri d'Afers Exteriors, d'acord amb l'ICAA, ens va comprar *Ignasi M.* per passejar-la per mig món. I ben

cofois, que n'estaven. La van enviar a no sé quants països i la gent es delia per veure el retrat d'un home contemporani i valent. A Xile, per exemple, l'ambaixador Carlos Robles Fraga —fill del repressor Robles Piquer i nebot d'en Fraga Iribarne— em va rebre amb un dinar de nassos, un home fi i culte de gran conversa, molt elegant, amb un llacet blau en lloc de corbata. Però l'ICAA vinga a dir que no hi ha guionista ni director ni productor: és al·lucinant.

CINQUÈ PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

El virus de la por

En el cas d'*El virus de la por*, vam demanar una subvenció anticipada, ja que era l'única a la qual teníem accés, pel baix cost, segons l'ordre de l'IGC. Ens la van concedir, però encara no sabíem el que ens esperava: una nova patacada de LG, més perversa que mai. Les fúries de l'infern van tornar a bramar i van negar el cost de l'auditoria davant les protestes de Pleta Auditors. Novament, no reconeixien cap guionista ni director ni productor. Vaja, que érem reincidents. Deuen pensar que les pel·lícules les fa el dimoni o un sant del cel. L'objectiu de la negociació del cost era fer-nos retornar prop de 60.000 euros i això ha suposat encara més feina per als meus sants advocats, que han de presentar noves al·legacions. Jo només espero que alguna verge els il·lumini en el camí, perquè, si no, haurem de recórrer al calvari habitual dels jutjats.

Mentrestant, vam fer la *première* de la pel·lícula a Mont-real, vam passar per festivals de diversos continents, com el Festival de Piriápolis a l'Uruguai, vam estrenar als Estats Units, a Mèxic, a Austràlia, al Regne Unit i vam vendre un *remake* al Brasil, titulat *Os meus olhos*. En definitiva, que les millors distribuïdores internacionals ens demanaven *El virus de la por* i, aquí, l'ICAA segueix dient que no hi ha guionista ni director ni productor.

SISÈ PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

Cola, Colita, Colassa (Oda a Barcelona)

Per a *Cola, Colita, Colassa (Oda a Barcelona)*, LG va decidir no concedir la pròrroga de dos mesos, com és habitual, per presentar l'auditoria del cost. Es va demanar per correu certificat i només compta el segell d'entrada al registre

del Ministeri, tant és que Correus trigués cinc dies per enviar la petició de Barcelona a Madrid. I, per a ells, no existeix la pel·lícula si no hi ha auditoria. Millor, vaig pensar, i vaig encarregar l'auditoria igualment per presentar-la a l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC), sense competències en aquest tema, perquè almenys el nostre govern tingui coneixement dels caleçons que costa.

SETÈ PECAT CAPITAL (PP/ICAA)

Oh, quina joia!

No tenia ganes de tornar a concórrer a una subvenció anticipada de l'ICAA i, a la convocatòria del BOE, vaig descobrir trampes per totes bandes, signades per LG i l'ICAA. Però en Modesto, el meu advocat, a qui considero un germà, fins i tot més que el biològic, em va convèncer de presentar-m'hi. Vam trigar una setmana per lluitar amb la nova seu electrònica de l'ICAA, ja que cada nova plana era un escull insalvable. Després que el meu ajudant truqués repetidament al Ministeri, vam aconseguir entrar tots els documents: vaig calcular que teníem dret al màxim.

A continuació, va venir la nova actuació satànica de LG. Me la imagino menjant *callos* o *cociditos madrileños* al Lhardy de la Carrera de San Jerónimo, amb llengües de gat de postres, tot barrinant com fotre els cineastes: i és que la comunicació només pot ser electrònica. Quan van publicar la llista de beneficiaris, vam veure que ens havien exclòs amb el pretext que ens havien enviat un requeriment per via electrònica per demanar-nos uns documents que ja havíem presentat, però mai no vam rebre la notificació. Vam tornar a la seu electrònica, vam intentar entrar a l'expedient durant set dies, alguns dels quals quatre o cinc vegades, però no funcionava. I una altra vegada els meus advocats van haver de treballar nit i dia per presentar noves al·legacions dirigides a l'ICAA, amb un munt de documents probatoris adjunts.

M'imagino tots els advocats de l'Estat a les ordres de JML, l'abraçador, treballant de valent i estudiant com disparar-nos l'artilleria que paguem entre tots els contribuents. Jo esperava que aquesta vegada no encertessin cap tret ni fessin cap forat a la nostra línia de flotació, però van publicar els ajuts i havíem desaparegut, així que cap a l'Audiència Nacional un altre cop. Ens van tornar a donar la raó i l'Audiència Nacional va ordenar a l'ICAA que reiniciés l'expedient, però l'ICAA no va fer-ne cas i ens va enviar un nou escrit de denegació. Nosaltres vam recordar-los la sentència de l'Audiència

Nacional que havien de complir, però encara esperem... Anirem fins on calgui, ells també han de complir les seves lleis.

Tot plegat resulta llarg i feixuc, també per a un cineasta que s'estima la feina i que fa temps que no para d'encomanar-se diàriament de genolls a la Mare de Déu de l'Empenta. He estat anys i panys aguantant l'espelma, com a Setmana Santa, però ja ho veieu: un suplici i bombes diàries calculades diabòlicament amb terminis que no es poden complir. Quin tip de suar, però no em rendiré.

Per a les pel·lícules més recents, *Sabates grosses*, *Universal i farona*, *Miss Dalí* i *Univers(o) Pecanins*, he optat per estalviar-me tota aquesta paperassa innecessària. Per a *Be Happy!* no puc demanar cap ajut anticipat: no hi tinc dret, ha sortit molt bé de preu i jo mai he inflat costos. *Que con su pan se lo coman*, ves saber si ja s'haurà proclamat la República catalana. Tot i que potser m'he equivocat, perquè l'Audiència Nacional sempre ens acaba donant la raó i, de fet, els calés són de tots.

Ja sabem com les pelen des de fa segles, els de l'altiplà, però, per exemple, m'entrasteix l'actitud de l'exconseller de Cultura Ferran Mascarell, conegut com a *venedor de fums o zorro plateado*, delegat a Madrid ara sí i ara també. Durant tots aquests anys, he dinat a la seva dreta cada tercer dilluns de mes a la penya de l'Ateneu, que encara tenim, molt tristos després de la mort de la Muriel Casals. Jo l'he informat de tot, com a mínim de tot el que ha volgut sentir. Ell treia la seva llibreta negra, però, que jo sàpiga, mai no ha fet res, temo que ni tan sols va informar-ne al Molt Honorable Artur Mas. Quan m'he trobat en Mas, per discreció, he preferit no preguntar-li mai si a través del conseller de Cultura sabia alguna cosa de tot aquest desgavell, ja que comunicar-ho era la seva obligació. FM, home de Déu, una mica de fidelitat als cineastes, que érem la teva responsabilitat!

El dia de la V, la gran manifestació, una part de la colla dels dilluns vam dinar a I Buoni Amici. *Sotto voce*, vaig informar a en FM d'un problema econòmic seriós que tenia un company del cinema, perquè pensava que el podia ajudar des del seu departament. Però, davant de tothom, es va delatar:

—El que heu de fer els del cinema és anar a Finances, a veure si ho resol en Mas-Colell!

Les pilotes fora no m'agraden gens, així que, ja que ell havia donat la primera nota, vaig seguir-li el to:

—FM, això no és propi d'un conseller de Cultura. És indigne. Et prego que ho retiris i aquests senyors i jo farem veure que no hem sentit res.

Els senyors que tenia al davant i que van assentir amb la mirada eren en Vicenç Villatoro, en Salvador Cardús i en Francesc Cabana, alguns acompanyats de la parella. A la meua esquerra, més enllà d'en FM, hi havia en Narcís, la Laia Bonet, en Vicent Sanchis i en David González —que són dos fantàstics periodistes—, en Joan-Pere Viladecans, en Jordi Font, l'Agustí Colomines i el cap de colla, en Lluís Juste de Nin, amb l'encisadora Neus Aranda. Ho recordo gràcies a les fotos d'en Lluís, gran dibuixant de còmics, creador de la Norma i activista del país. La Muriel no hi era, anava a la manifestació amb Òmnium. Just aleshores va entrar en Josep Maria Flotats i em va venir a fer una abraçada, però no va sentir la carallotada d'en FM. Hem seguit dinant junts i ell encara duu la famosa llibreta negra, que potser un dia trobarem als Encants.

També lamento, i molt, l'actitud de la professió, quan davant de moltes situacions s'amaga sota una closca sense dir ni piu i xiula cap a una altra banda. N'hi ha prou amb veure les inversions de l'Estat a Catalunya: entre les més escandaloses, Adif, Rodalies, Regionals, l'estació de la Sagrera, les línies de via única, el corredor mediterrani o la via romana que Podemos —quins progres— vol fer passar pels Pirineus d'Osca, que són molt bonics i no mereixen ser foradats. Sense ser escoltats, n'han parlat la Cambra de Comerç, el dretà Cercle d'Economia, les patronals Pimec, Cecot i Foment, els sindicats i tota mena d'entitats del teixit associatiu català, pobles, diputacions i consellers. També hi ha altres temes, com el de les morts de la N-II, la utilització de la judicatura, la desconnexió dels ports i de l'aeroport del Prat d'Aena i de Vueling.

Els ministres madrilenys de tots els rams s'ho passen pels dallonses, que deia ma mare. Però en FM, amb la seva suposada *finezza italiana*, ha dit mai alguna cosa dels problemes del cinema, art industrial i cultura artística que és el tronc vertebral de qualsevol país al món? Amb una aura de silenci que esborrona, algú l'ha sentit parlar de tot el que he explicat? Preguntes sense resposta, com deia fa anys la Maria Aurèlia Capmany. Ara no s'hi val badar i acabo, amb dolor, aquesta trista història.

L'actual consellera de Cultura té feina amb tanta patata calenta i l'herència del venedor de fums. Tinc localitzats alguns funcionaris que treuen foc pels queixals quan veuen un escrit meu. Jo només puc explicar el que conec, però ves a saber si hi ha més coses entre la gent de teatre, per exemple, o dels altres sectors. Per no parlar de la desintegració de TVE per part de la vicepresidenta

del govern de Zapatero, María Teresa Fernández *de la Vogue* —refugiada presidint el Consell d'Estat—, a qui recordarem més pel lífting que per les destrosses a la televisió pública. Posats a fer, també podria dir alguna cosa del cridaner afer «Quo vadis, TV3?», però, com va dir en Pujol, ara no toca i la meva feina és fer cinema. Penso en *Hamlet*: «Ser o no ser, aquest és el dilema: si a l'esperit li és més noble sofrir els cops i els dards de l'ultratjant Fortuna, o cal armar-se contra un mar de sofriments i enllestir-los lluitant».

El novembre del 2016, Rajoy va fer veure que feia un rentat de cares. Davant l'escàndol que provocava a tot l'Estat l'actuació de JML, LG i l'espanxada general que ensumava al Ministeri, Íñigo de la Serna els va substituir respectivament per Fernando Benzo Sáinz i Óscar Graefenhain de Codes. La destrossa era gran, així que suposo que tenien feina, però van demostrar que no estimaven el cinema quan el van excloure de la baixada de l'IVA cultural. Finalment, s'ha aconseguit rebaixar l'IVA del cinema, del 21% al 10%, però del nou govern de Pedro Sánchez cal esperar fets de veritat, no tantes bajanades com hem patit amb la Trotona, Miss Piggy i companyia, que només tenien al cap com maltractar els catalans... I ja hem vist com els ha anat.

